

חולדה שהכניסה חמץ לבית בודק [ט ע"א "אין חוששין"-ע"ב "לחורייהו אמרינן"]

משנתנו קובעת שאין לחשוש שמא לאחר בדיקת חמץ חולדה הביאה חמץ מבית אחר (ש"אין לדבר סוף" שייתכן תמיד לקבוע שגם אחרי הבדיקה השנייה חובא חמץ נוסף ממקומות נוספים). הגמרא מסיקה שהדין תקף דווקא כשלא ראה חולדה שמכניסה לביתו חמץ, אך אם ראה - חייב לבדוק בשנית, שאין "ספק" (אכילת החולדה) מוציא מידי "ודאי" (החמץ שראה בביתו). הגמרא מקשה: א. ודאי חולדה אוכלת? ב. ספק מוציא מידי ודאי? הגמרא דוחה את הקושיות, וקובעת שחייב לבדוק ב"ודאי" חולדה הביאה חמץ לביתו.

[כל דין שהובא בסוגייה נצבע בצבע שונה, כך ניתן להבדיל לאיזה מקרה הגמרא מתייחסת.]

שלב הסוגייה	מקרה	מצד אחד - לחיוב:	מצד שני - להיתר:	מסקנה
משנתנו	בית בודק – אין בודק בשנית.	ייתכן שחולדה גררה חמץ מבית אחר או ממקום אחר בבית.	הבית בודק מחמץ	אין חוששים ל"ספק" (שמא נוסף חמץ לבית)
דיוק ממשנתנו	חולדה שהביאה חמץ לבית בודק - בודק בשנית.	"ודאי" חמץ בביתו	"ספק" החולדה אכלה את החמץ	"אין ספק מוציא מידי ודאי" (לכן חובה לבדוק בשנית)
קושייה על הדיוק	גר בבית שדר לפניו בבית גוי יותר מארבעים יום ובעלי חיים יכולים להיכנס לשם - אין צריך לבדוק	"ודאי" יש נפלים בקירות (הגוי טמן בקירות נפל, אפילו אם אין לו אישה שהוא חשוד על הזנות)	"ודאי" החולדה (או החזיר) אכלה את הנפל	חולדה "ודאי" אוכלת בבית (לכן אין לבדוק האם יש נפל ומדוע יש לבדוק חמץ?).
ר"בא: חדיית הקושייה (חילוק בין דין חמץ לבית גוי)	גר בבית שדר לפניו גוי - אין צריך לבדוק	בין "ספק" יש בקירות נפלים בין "ודאי" יש נפלים	"ודאי" החולדה אכלה את הנפל, מפני שהינו בשר (לעומת לחם שהוא בספק אוכלת)	"ודאי מוציא מידי ספק וודאי", לכן בדין נפלים ודאי אין לבדוק.
	חולדה שהביאה חמץ לבית בודק - בודק בשנית.	"ודאי" חמץ בביתו	"ספק" החולדה אכלה את החמץ	"אין ספק מוציא מידי ודאי" (לכן חובה לבדוק בשנית ואינו דומה לדין נפלים)
קושייה על דברי ר"בא (אין ספק מוציא מידי ודאי)	חבר שמת והניח מחסן מלא פירות, אפילו ניכר שהוכנסו היום – הם בחזקת מעושרים	"ודאי" הפירות טבל כי התחייבו במעשרות בעת כניסתם לבית	"ספק" החבר עישר את הפירות לפני מיתתו	"ספק מוציא מידי ודאי" (לכן אין צורך לעשר – וקשה לר"בא שקבע ש"אין ספק"...)
תירוץ דברי ר"בא	חבר שמת והניח פירות – בחזקת מעושרים	"ודאי" הפירות טבל	"ודאי" החבר עישר את הפירות (כדברי רבי חנינא מחוזא)	"ודאי מוציא מידי ודאי" (ולא ניתן להקשות מהמשנה על ר"בא שדיבר על ודאי מול ספק)
תירוץ נוסף לדברי ר"בא	חבר שמת והניח פירות – בחזקת מעושרים	"ספק" הפירות טבל (רבי אושעיא: ניתן להערים ולהכניס את הפירות קודם גמר בישולם ולהיפטר מהמעשרות)	"ספק" החבר הספיק לעשר את הפירות	"ספק מוציא מידי ספק" (ולא ניתן להקשות מהמשנה על ר"בא שדיבר על ודאי מול ספק)
קושייה נוספת על דברי ר"בא (אין ספק מוציא מידי ודאי)	רבי יהודה: אישה הטילה נפל לבור וכהן הציץ על הבור לראות האם הוא נפל זכר או נקבה (לדעת ימי תומאה וטהרה) – הכהן טהור	"ודאי" השליכה האישה נפל לבור, והכהן אהיל בגופו על הנפל ונטמא בטומאת מת (ו"ספק" גררו חיות את הנפל רק לאחר שהכהן אהיל בגופו)	"ספק" החיות גררו את הנפל לחורם קודם שהגיע הכהן לבור	"ספק מוציא מידי ודאי" (לכן טיהרו חכמים את הכהן – וקשה לר"בא שקבע ש"אין ספק"...)
תירוץ דברי ר"בא	אישה הטילה כמין נפל לבור וכהן הציץ על הבור לראות האם הוא נפל או רוח (והיא טהורה) – הכהן טהור	השליכה האישה נפל ספק רוח (שליה ריקה)	"ספק" החיות גררו את הנפל לחורם	"ספק מוציא מידי ספק" (ולא ניתן להקשות על ר"בא שדיבר על ודאי מול ספק)
תירוץ נוסף לדברי ר"בא	אישה הטילה נפל לבור – הכהן טהור	"ודאי" השליכה האישה נפל לבור	"ודאי" החולדה (או הברדלס) גררה את הנפל לחורה, שחיות אלו מצויות במקום	"ודאי מוציא מידי ודאי" (ולא ניתן להקשות על ר"בא שדיבר על ודאי מול ספק)
דיוק ממשנתנו	חולדה שהביאה חמץ לבית בודק - בודק בשנית.	"ודאי" חמץ בביתו	"ספק" חולדה אוכלת חמץ (אבל ודאי היא גוררת, לכן הכהן טהור)	"אין ספק מוציא מידי ודאי" (לכן חובה לבדוק בשנית)